

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14 września 2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił S. P. zewidencjonowania na koncie ubezpieczonego danych o podstawie wymiaru składek i składkach za okres od lutego 1999 r. do stycznia 2002 r. , od maja 2004 r. do kwietnia 2007 r. i za czerwiec 2007 r. z tytułu zatrudnienia jako pracownik u płatnika składek P.P.H.U (...) J. K.. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał ,że płatnik składek złożył dokumenty rozliczeniowe za S. P. za styczeń 1999 r. , maj 2007 r. oraz od lipca 2007 r. do grudnia 2013 r. , natomiast nie przekazał dokumentów za okres od lutego 1999 r. do kwietnia 2007 r. oraz za czerwiec 2007 r. Organ rentowy podkreślił ,że dokumenty rozliczeniowe za okres od 4 stycznia 2002 r. do 30 kwietnia 2004 r. zostały sporządzone przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych , a tym samym sprawa jest bezsporna za okres od lutego 2002 r. do kwietnia 2004 r. W ocenie organu rentowego podstawą wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne pracownika jest przychód faktycznie otrzymany lub postawiony do jego dyspozycji , a nie wynikający z umowy o pracę. Tym samym , **wyłącznie** z uwagi na brak dokumentów potwierdzających wysokość otrzymywanego przez S. P. wynagrodzenia w spornym okresie , nie ma możliwości ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne za ten okres.

/decyzja k.122 – 126 akt ZUS/

W dniu 14 października 2020 r. do organu rentowego wpłynęło odwołanie S. P. od ww. decyzji , w którym wskazała ,że nie zgadza się ze stanowiskiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Skarżąca podkreśliła ,że płatnik składek zmarł , a ona jako pracownik nie może ponosić odpowiedzialności za brak złożenia stosownych dokumentów i opłacenia składek przez pracodawcę. S. P. wniosła o zewidencjonowanie składek na koncie za sporny okres.

/odwołanie k.3/

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie.

/odpowiedź na odwołanie k.30 – 31/

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny:

Płatnik składek J. K. prowadzący działalność gospodarczą pod firmą P. P.H.U. (...) zgłosił S. P. jako pracownika do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych tj. emerytalnego , rentowych , chorobowego , wypadkowego i do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego w okresie od 1 stycznia 1999 r. do 11 grudnia 2013 r. We wskazanym okresie S. P. była zatrudniona w oparciu o umowę o pracę , a stosunek pracy ustał z uwagi na śmierć J. K..

/okoliczności bezsporne/

Pracownicy, w tym wnioskodawczyni zatrudnieni w firmie (...) osiągnęli wynagrodzenie w kwocie minimalnego wynagrodzenia przewidzianego przez przepisy prawa. Wynagrodzenie było wypłacane.

/zeznania świadka E. S. min.00:02:08 – 00:13:45 rozprawy z dnia 23 lutego 2021 r. , płyta CD k.56, zeznania wnioskodawczyni min.00:03:53 – 00:04:49 rozprawy z dnia 13 kwietnia 2021 r., płyta CD k.68 w związku z jej informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:15:43 – 00:26:12 rozprawy z dnia 23 lutego 2021 r. , płyta CD k.56 i informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:01:12 – 00:07:58 rozprawy z dnia 22 stycznia 2021 r. , płyta CD k.45 /

W okresie od 27 listopada 2002 r. do 30 kwietnia 2004 r. S. P. korzystała z urlopu wychowawczego.

/świadcтво pracy k.10 – 10 odwrót/

Płatnik składek nie przekazał za S. P. dokumentów rozliczeniowych za okres od lutego 1999 r. do kwietnia 2007 r. oraz za czerwiec 2007 r.

/okoliczność bezsporna/

W okresie od lutego 1999 r. do stycznia 2002 r. , od stycznia 2007 r. do kwietnia 2007 r. oraz w czerwcu 2007 r. S. P. wykonywała powierzone jej obowiązki pracownicze w pełnym wymiarze czasu pracy , a w okresie od maja 2004 r. do grudnia 2006 r. w wymiarze czasu pracy wynoszącym 1/2 etatu.

/świadczenie pracy k.10 – 10 odwrót , aneks do umowy o pracę k.11 – 11 odwrót , aneks do umowy o pracę k.12 – 12 odwrót , umowa o pracę k.13 , umowa o pracę k.14 , świadectwo pracy k.15 , zeznania świadka E. S. min.00:02:08 – 00:13:45 rozprawy z dnia 23 lutego 2021 r. , płyta CD k.56 , zeznania wnioskodawczyni min.00:03:53 – 00:04:49 rozprawy z dnia 13 kwietnia 2021 r., płyta CD k.68 w związku z jej informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:15:43 – 00:26:12 rozprawy z dnia 23 lutego 2021 r. , płyta CD k.56 i informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:01:12 – 00:07:58 rozprawy z dnia 22 stycznia 2021 r. , płyta CD k.45/

W okresie od 4 stycznia 2002 r. do 5 lutego 2002 r. S. P. przysługiwało wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy z powodu choroby finansowane ze środków pracodawcy , a od 6 lutego 2002 r. do 28 maja 2002 r. zasiłek chorobowy z ubezpieczenia chorobowego. Za okres od 29 maja 2002 r. do 26 listopada 2002 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wypłacił S. P. zasiłek macierzyński , a za okres od 27 listopada 2002 r. do 30 kwietnia 2004 r. wypłacono jej zasiłek wychowawczy.

/okoliczności bezsporne/

Dokumenty rozliczeniowe za okres od 4 stycznia 2002 r. do 30 kwietnia 2004 r. zostały sporządzone przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

/okoliczność bezsporna/

W spornym okresie płatnik składek częściowo odprowadzał za wnioskodawczynię zaliczki na podatek dochodowy , stosownie do wysokości osiąganego przez nią wynagrodzenia.

/ informacja - tajemnica skarbową k.60/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zgromadzonych dowodów zarówno w postaci dokumentów jak i osobowych źródeł dowodowych, w postaci zeznań wnioskodawczyni i świadka , który w spornym okresie pracował z wnioskodawczynią. Zeznania wnioskodawczyni oraz świadka są spójne, logiczne, uzupełniają się i wzajemnie ze sobą korespondują w związku z czym Sąd uznał je za wiarygodne.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Poza sporem w realiach niniejszej sprawy było, że w okresie objętym skarżoną decyzją wnioskodawczyni podlegała ubezpieczeniom społecznym.

Oczywistym również jest ,że konsekwencją podlegania ubezpieczeniom społecznym i zdrowotnemu, jest konieczność odprowadzania składek na te ubezpieczenia, zgodnie z art. 46 ust. 1 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz. U. z 2021 r. , poz. 423) i art. 84 ust. 1 ustawy z 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tj. Dz.U. z 2020 r. , poz. 1398) oraz na Fundusz Pracy-stosownie do treści art. 104 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj. Dz.U. z 2020 r. , poz. 1409) i składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych - na podstawie ustawy z 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (tj. Dz.U. z 2020 r. , poz.7).

Na płatniku składek - jako osobie prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą - stosownie do powołanych wyżej przepisów, ciążył obowiązek, według zasad wynikających z przepisów ustawy obliczania, potrącania z dochodów ubezpieczonych, rozliczania oraz opłacania należnych składek za każdy miesiąc kalendarzowy. Rozliczenie składek, o których mowa w ust. 1 art.46 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz wypłaconych przez płatnika w tym samym miesiącu zasiłków oraz zasiłków rodzinnych i pielęgnacyjnych podlegających rozliczeniu na poczet składek następuje w deklaracji rozliczeniowej według ustalonego wzoru. Deklarację rozliczeniową oraz imienne raporty miesięczne płatnik składek przekazuje bezpośrednio do wskazanej przez Zakład jednostki organizacyjnej (ust. 3).

Zgodnie z art. 33 ust. 1 ustawy systemowej, Zakład prowadzi:

- konta ubezpieczonych, z których każde jest oznaczone numerem ewidencyjnym nadanym osobie ubezpieczonej;
- konta płatników składek oznaczone numerem NIP, a w przypadku gdy płatnik składek nie posiada numeru NIP, do czasu jego uzyskania - numerem z krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej REGON, a jeżeli nie posiada również tego numeru - numerem PESEL lub serią i numerem dowodu osobistego albo paszportu.

Ponadto, stosownie do art. 34 ust. 1 i 2 ustawy systemowej, Zakład zapewnia rzetelność i kompletność informacji gromadzonych na kontach ubezpieczonych i na kontach płatników składek w sposób uregulowany niniejszą ustawą oraz informacje zawarte na koncie ubezpieczonego i koncie płatnika składek prowadzonych w formie elektronicznej, które przekazane zostały w postaci dokumentu pisemnego albo elektronicznego, są środkiem dowodowym w postępowaniu administracyjnym i sądowym z zakresu ubezpieczeń społecznych.

Zgodnie z treścią art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych wymienionych w art. 6 ust. 1 pkt 1-3 i pkt 18a stanowi przychód, o którym mowa w art. 4 pkt 9 i 10, z zastrzeżeniem ust. 1a i 2, ust. 4 pkt 5 i ust. 12.

Zgodnie z definicją określoną w art. 4 punkt 9 ww. ustawy przychodem z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy jest przychód zgodnie z przepisami ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Przychodem w rozumieniu art. 11 ustawy z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych (tj. Dz.U. z 2020 r., poz. 1426) są otrzymane lub postawione do dyspozycji podatnika w roku kalendarzowym pieniądze i wartości pieniężne oraz wartość otrzymanych świadczeń w naturze i innych nieodpłatnych świadczeń. Za przychody ze stosunku służbowego, stosunku pracy, pracy nakładczej oraz spółdzielczego stosunku pracy omawiana ustawa uważa wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne oraz wartość pieniężną świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty bez względu na źródło finansowania tych wypłat i świadczeń, a w szczególności: wynagrodzenia zasadnicze, wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, różnego rodzaju dodatki, nagrody, ekwiwalenty za niewykorzystany urlop i wszelkie inne kwoty niezależne od tego, czy ich wartość została z góry ustalona, a ponadto świadczenia pieniężne ponoszone za pracownika, jak również wartość innych nieodpłatnych świadczeń lub świadczeń częściowo odpłatnych (art. 12 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych).

Reasumując przychodem, od którego wymierzana jest w myśl art. 18 ww. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych składka na ubezpieczenia społeczne, są wszystkie otrzymane lub postawione do dyspozycji należności przysługujące pracownikowi, wymienione w katalogu art. 12 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, chyba że zostały wyłączone z podstawy ustalania składek, a także należności z innych tytułów, jeżeli zostały włączone do podstawy wymiaru składki.

Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe oraz ubezpieczenie wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i ubezpieczenia rentowe (art. 20 ust. 1 ww. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych).

Zgodnie z treścią art. 81 ust.1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2019 roku, poz. 1373) do ustalenia podstawy wymiaru składek na

ubezpieczenie zdrowotne osób, o których mowa w art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. a, d-i i pkt 3, 11 i 35, stosuje się przepisy określające podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe tych osób, z zastrzeżeniem ust. 5, 6 i 10.

Podstawową kwestią wynikającą z wyżej przytoczonych przepisów i decydującą o rozstrzygnięciu sprawy było ustalenie, czy w spornym okresie wnioskodawczyni osiągała przychód ze stosunku pracy.

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego, w tym zgodnych zeznań wnioskodawczyni oraz świadka wynika, iż w spornym okresie wnioskodawczyni z całą pewnością osiągała ze stosunku pracy przychód w kwocie minimalnej, proporcjonalnie do wymiaru czasu pracy, która to wartość powinna zostać jej uwzględniona przez organ rentowy. Zdaniem Sądu, gdyby wnioskodawczyni nie osiągała wynagrodzenia określonego w treściach zawieranych przez nią z płatnikiem umów o pracę, to z całą pewnością już w spornym okresie podejmowałaby stosowne kroki celem wyegzekwowania przysługującej jej należności. Wprawdzie płatnik nie dopełnił spoczywającego na nim obowiązku przekazania za sporny okres prawidłowych dokumentów rozliczeniowych, to jednak pozbawienie wnioskodawczyni możliwości zewidencjonowania na jej koncie danych o podstawie wymiaru składek za sporny okres nie znajduje wystarczającego uzasadnienia, w sytuacji gdy zgromadzony materiał dowodowy potwierdził fakt uzyskiwania przez wnioskodawczynię przychodu w spornym okresie. Dodać również należy, że organ rentowy z całą pewnością miał świadomość braku złożenia przez płatnika stosownej dokumentacji, a mimo to przez tak długi okres czasu nie podejmował stosownych działań celem wyjaśnienia zaistniałej sytuacji, tym bardziej, że już za okres od 4 stycznia 2002 r. do 30 kwietnia 2004 r. organ rentowy sporządził za wnioskodawczynię dokumenty rozliczeniowe. Wątpliwości organu rentowego w tym względzie winny były zostać zatem usunięte poprzez wezwanie płatnika składek do złożenia wyjaśnień, czy podjęcie czynności z urzędu w celu określenia podstawy wymiaru składek, czego jednak organ rentowy przez tak wiele lat nie uczynił, co w ocenie Sądu czyni go współodpowiedzialnym za zaistniałą w niniejszej sprawie sytuację.

Należy bowiem przypomnieć, że zgodnie z art. 40 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 13.10. 1998 r o systemie ubezpieczeń społecznych na koncie ubezpieczonego ewidencjonuje się informacje o zwaloryzowanej wysokości składek na ubezpieczenie emerytalne, z wyłączeniem składek podlegających odprowadzeniu do otwartego funduszu emerytalnego i zewidencjonowaniu na subkoncie, o którym mowa w art. 40a -należnych - w przypadku ubezpieczonych niebędących płatnikami składek. Zakład może odmówić zewidencjonowania na koncie ubezpieczonego nieopłaconej składki na ubezpieczenie emerytalne, o której mowa w ust. 1 pkt 1, a zewidencjonowaną anulować, w razie współdziałania ubezpieczonego z płatnikiem składek w celu uniknięcia obowiązku opłacania składek.(ust.8) Jeżeli płatnik składek nie złoży w terminie deklaracji rozliczeniowej, nie będąc z tego obowiązku zwolniony, Zakład dokonuje wymiaru składek z urzędu w wysokości wynikającej z ostatnio złożonej deklaracji rozliczeniowej, bez uwzględnienia wypłaconych zasiłków oraz zasiłków rodzinnych i pielęgnacyjnych, zawiadamiając o tym płatnika. Jeżeli po wymierzeniu składek z urzędu płatnik składek złoży deklarację rozliczeniową, Zakład koryguje wymiar składek do wysokości wynikającej ze złożonej deklaracji rozliczeniowej, z uwzględnieniem wykazanych w deklaracji zasiłków oraz zasiłków rodzinnych i pielęgnacyjnych.(art. 48)

Na podstawie art. 48 ustawy systemowej Zakład uzyskał uprawnienie do dokonywania zmian na koncie płatnika składek i ubezpieczonego w drodze tzw. wymiaru z urzędu. Jeżeli płatnik nie złoży w terminie deklaracji rozliczeniowej, nie będąc z tego obowiązku zwolnionym, Zakład dokonuje wymiaru składek w wysokości podanej przez płatnika w ostatniej deklaracji, przy czym dokonując wymiaru z urzędu, Zakład dokonuje tzw. przypisu brutto, czyli nie uwzględniając ewentualnie wypłaconych przez płatnika w danym okresie rozliczeniowym świadczeń (zasiłków oraz zasiłków rodzinnych i pielęgnacyjnych) podlegających rozliczeniu w ciężar składek. Po dokonaniu przypisu Zakład zobowiązany jest zawiadomić płatnika o dokonanym przypisie. Ustawa nie określa terminu, w którym Zakład powinien dokonać zawiadomienia, dlatego należy przyjąć, że powinien to uczynić bezzwłocznie (§ 24 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru

jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych)./tak Wantoch-Rekowski Jacek (red.), Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych. Komentarz/.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych posiada uprawnienia kontrolne w zakresie prawidłowości wykonywania przez płatników składek nałożonych na nich ustawą obowiązków. Zakład może między innymi sporządzać z urzędu zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych, zgłoszenia wyrejestrowania ubezpieczonego z ubezpieczeń społecznych, imienne raporty miesięczne, zgłoszenia płatnika składek, zgłoszenia wyrejestrowania płatnika składek, deklaracje rozliczeniowe oraz dokumenty korygujące te dokumenty (art. 48b ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych)./tak SA w Warszawie w wyroku z dnia 30.10.2008 r, III AUa 735/08/

W art. 48 przewidziano rozwiązanie na wypadek niewywiązania się płatnika składek z obowiązku złożenia deklaracji rozliczeniowej w terminie. W takiej sytuacji - w celu ochrony interesów ubezpieczonych - ZUS powinien dokonać z urzędu wymiaru składek należnych od płatnika w wysokości, jaką płatnik określił w ostatniej deklaracji rozliczeniowej złożonej przez siebie w ZUS. Wysokość składek Zakład ustala w trybie "awaryjnym". Regulacja dotyczy zarówno sytuacji, w której płatnik składek nie złożył w ZUS jakichkolwiek dokumentów rozliczeniowych, (mimo że był do tego zobowiązany z mocy prawa), jak również wtedy, gdy płatnik wprawdzie złożył niektóre dokumenty (np. imienne raporty miesięczne), lecz nie przekazał deklaracji rozliczeniowej. Dokonanie przez ZUS z urzędu wymiaru składek wchodzi w rachubę także wtedy, gdy płatnik, co prawda opłacił należne składki w terminie, ale nie złożył w ZUS dokumentów rozliczeniowych. Rozliczenie należnych składek może, bowiem nastąpić dopiero w oparciu o informacje zamieszczone w deklaracji rozliczeniowej, która z kolei jest sporządzana w oparciu o dane przedstawione w imiennych raportach miesięcznych. Dopóki ZUS nie będzie dysponował kompletną dokumentacją rozliczeniową (deklaracją rozliczeniową, imiennymi raportami miesięcznymi, dowodami opłacenia składek), nie będzie mógł rzetelnie ustalić, czy kwota faktycznie uiszczona przez płatnika tytułem składek jest prawidłowa. Obligatoryjne wymierzenie przez ZUS składek w wysokości przyjętej w deklaracji rozliczeniowej ostatnio złożonej przez płatnika stanowi swoistą sankcję, która ma na celu zdyscyplinowanie opieszłych/nierzetelnych płatników i nakłonienie ich do terminowego rozliczania składek za ubezpieczonych./tak SA w Szczecinie z dnia 10 grudnia 2018 r. III AUa 284/18/

Przedstawiona powyżej regulacja dotycząca ewidencjonowania składek na koncie ubezpieczonego tworzy system, w którym należne ubezpieczonemu świadczenia powiązane są co prawda z wysokością osiągniętych przychodów, lecz ryzyko nieopłacenia składek w każdym przypadku spoczywa na FUS, którego dysponent, tj. Zakład, obowiązany jest podjąć wszelkie działania zmierzające do wyegzekwowania nieopłaconych składek i słuszne jest, aby ubezpieczony nie ponosił negatywnych konsekwencji nieskuteczności podejmowanych przez Zakład działań egzekucyjnych.

Organ rentowy nie podjął tego rodzaju czynności za sporny okres.

A zatem Sąd Okręgowy w Łodzi, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w sentencji wyroku, przyznając ubezpieczonej prawo do zewidencjonowania na koncie ubezpieczonej danych o podstawie wymiaru składek i składkach za miesiące od lutego 1999 roku do stycznia 2002 roku, od maja 2004 roku do kwietnia 2007 roku i czerwiec 2007 roku z tytułu zatrudnienia jako pracownik u płatnika składek PPHU (...) J. K. , w wymiarze odpowiadającym minimalnemu wynagrodzeniu za pracę obowiązującym w spornych okresach oraz wymiarowi czasu pracy:

- od lutego 1999 r do stycznia 2002 r, od stycznia 2007 r do kwietnia 2007 r, czerwiec 2007 r – pełny wymiar czasu pracy

- od maja 2004 r do grudnia 2006 r – połowa wymiaru czasu pracy.